

رشد

کتاب‌های آموزشی

جشنواره‌ی

تلاقی عصر اطلاعات و ارتباطات با عصر مشارکت

● مهندس مهدی نوید

معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

دوران زندگی ما، از یک سو «عصر اطلاعات» و «عصر ارتباطات» نامیده شده است. حجم اطلاعات تولید شده در دهه‌های اخیر، قابل مقایسه با قرون گذشته نیست و سرعت گردش اطلاعات نیز سرسام آور شده است؛ به گونه‌ای که بسیاری از صاحب‌نظران، این حجم اطلاعات را به طوفانی سهمگین و یا سیلی وحشتناک تشبیه کرده‌اند که در صورت عدم آمادگی، می‌تواند آسیب‌های فراوان به همراه داشته باشد. از سوی دیگر، عصر حاضر را «عصر مشارکت» می‌نامند، زیرا موفقیت در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، نیازمند هم‌گرایی و هم‌افزایی نیروهای گوناگون است. به همین دلیل در تمام عرصه‌ها، رقابت‌های کشنده به رفاقت‌های سازنده تبدیل، و تئوری «برد-برد» جای‌گزین اصل «برد-باخت» شده است. به بیان دیگر، طرفین معاملات در تلاش‌اند تا در یک تعامل مؤثر و اثربخش، از تمام امکانات و ظرفیت‌ها برای افزایش سود و بهره‌ی همگان استفاده کنند.

در دنیای فرهنگ، تعلیم و تربیت، و آموزش و پرورش نیز، دو ویژگی فوق‌الذکر دوران ما رخنه کرده و تأثیرات فراوانی بر جای گذاشته است.

در آموزش و پرورش، از یک سو با انبوه اطلاعات روبه‌رو هستیم که بر فرایند یاددهی-یادگیری تأثیر گذاشته و انتخاب اطلاعات صحیح و معتبر را از اطلاعات غیر صحیح و بی‌اعتبار، مشکل کرده است و تشخیص سره از ناسره به مهارت ویژه نیازمند است. از سوی دیگر، پیچیدگی فرایند تعلیم و تربیت، نیازمند مشارکت همگان در تحقق این مهم است، به گونه‌ای که مشارکت‌جویی و مشارکت‌پذیری به یک مطالبه‌ی عمومی تبدیل شده است. از این منظر، بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند، دولت‌ها به تنهایی نمی‌توانند - و حتی مجاز نیستند - که بار سنگین تعلیم و تربیت نسل جوان را بر دوش کشند و به دلایل متفاوت، نیازمند مشارکت و مساعدت سایر شرکا، از جمله خانواده‌ها، مراکز تحقیقی و پژوهشی، ناشران بخش خصوصی و ... می‌باشند.

به نظر این جانب، برگزاری «جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد»، نقطه‌ی تلاقی دو ویژگی دنیای جدید در آموزش و پرورش است: تلاقی «عصر اطلاعات و ارتباطات» با «عصر مشارکت». ما با برگزاری این جشنواره در صدد هستیم تا با مشارکت و مساعدت تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان علم و دانش، در خدمت نسل کودک و نوجوان قرار بگیریم و با انتخاب و تولید

۲۰۹۱۹۲

پاییز ۱۳۸۶

مفاهیم آموزشی و تربیتی مناسب و معتبر، او را در «خوب خواندن» و «خوبی‌ها را خواندن» کمک کنیم تا کودک و نوجوان ما «خوب ببیند»، «خوب بیندیشد»، «خوب رفتار کند»، «خوب زندگی کند» و در نهایت، به سوی «خوبی مطلق» و «مطلق خوبی‌ها» پرواز کند.

باور داریم دانش آموز ما، تنها از طریق و مجاری کتاب‌های درسی، مفاهیم و مطالب مورد نیاز خود را فرا نمی‌گیرد و به راحتی و سهولت به مجاری دیگر و سایر رسانه‌ها دسترسی دارد و از طریق آن‌ها، با حجم انبوه اطلاعات و دانش‌ها روبه‌رو می‌شود. بنابراین، اگر بین این رسانه‌ها، هم‌سوایی و هم‌گرایی برقرار باشد و همگان از استانداردهای علمی و دقیق تربیتی تبعیت کنند، می‌توان «انتخاب بهترین»‌ها را امیدوار بود و از طوفان سهمگین اطلاعات نهراسید. در غیر این صورت، گسترش نیافتن «سواد خواندن» و عدم تقویت «فرهنگ مطالعه» و یا عدم تشخیص و تمیز و طرد اطلاعات غلط، مسموم و انحرافی، می‌تواند آینده‌ی جامعه را با خطرات جدی روبه‌رو سازد.

خوش بختانه، رویکرد مذکور مورد استقبال ناشران بخش خصوصی و علاقه‌مندان به فرهنگ و ادب کشور قرار گرفته و پس از برگزاری پنج جشنواره در طول سال‌های گذشته، به یک باور جمعی و اثربخش تبدیل شده است. دانه‌ای که در سال ۱۳۷۹ کشت شده است،

امروز به درخت تناوری بدل گشته که شکوفه‌های دل‌نشین آن، فضای تعلیم و تربیت و دنیای نشر را معطر کرده است. امروز دیگر نیازی نیست تا از مشارکت بخش دولتی و بخش خصوصی سخن بگوییم و یا بر تبیین ضرورت آن پای بفشیریم بلکه باید از چگونگی فراگیری و اثربخشی فزون‌تر آن سخن به میان آورد و راه‌های گسترش آن و نحوه‌ی بهره‌گیری از این مشارکت در داخل و خارج از کشور را جست‌وجو کرد.

راستی، چگونه می‌توان از این همکاری و مشارکت برای تولید کتب استاندارد و سودمند در تمام زمینه‌های مورد نیاز کودکان و نوجوانان بهره‌جست؟ چگونه می‌توان از این ظرفیت برای حضور جدی در صحنه‌ی تولید علم و جنبش نرم‌افزاری استفاده کرد؟ چگونه می‌توان این هم‌افزایی و توانمندی را برای بسط سواد خواندن و تعمیق فرهنگ مطالعه و تحقیق به خدمت گرفت؟ چگونه می‌توان با هم‌گرایی و همراهی فزون‌تر، به تقویت تربیت دینی و پایداری هویت ملی نسل جوان دست یازید؟ چگونه می‌توان با شرکت فعال در بازار نشر بین‌الملل، دستاوردهای علمی و فرهنگی فرزندان انقلاب را در جهان پُرآن کرد؟ و ده‌ها سؤال دیگر که باید با استعانت از الطاف الهی، به آن‌ها بیندیشیم و برای آن‌ها پاسخ روشن، علمی و کارآمد بیابیم.

